

ใบความรู้ที่ ๖ เรื่อง พินิจสาร ผ่านการถอดความ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง พินิจสาร ผ่านการถอดความ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การถอดบทประพันธ์จากวรรณคดีเรื่อง บทพากย์เอราวัณ

บทพากย์เอราวัณ เป็นวรรณคดีที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าทางวรรณศิลป์สูงยิ่งเรื่องหนึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยเป็นส่วนสำคัญของ บทพากย์ในการแสดงโขน ที่ประพันธ์ด้วย กาพย์ฉก ๑๖ ซึ่งมีท่วงทำนองที่ไพเราะและใช้ถ้อยคำที่สละสลวยในการพรรณนาภาพขบวนทัพของอินทรีที่แปลงกายเป็นพระอินทร์ประทับบนช้างเอราวัณสามสิบสามเศียร ด้วยความงดงามและชั้นเชิงทางภาษาดังกล่าว

การศึกษาบทพากย์เอราวัณ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเริ่มต้นจากการ เข้าใจความหมาย ของถ้อยคำในบทประพันธ์อย่างถ่องแท้ และกฎเกณฑ์สำคัญที่จะนำไปสู่ความเข้าใจนั้นคือ **หลักการถอดบทประพันธ์** นั่นเอง

การถอดบทประพันธ์คือกระบวนการ แปลความ จากบทร้อยกรองที่มีภาษาเชิงกวีและมีข้อจำกัดทางฉันทลักษณ์ ให้กลับมาอยู่ในรูปของ ร้อยแก้ว ที่อ่านง่ายและสื่อความหมายได้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าถึง สารัตถะ ของเรื่องได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีสาระสำคัญที่ควรเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการถอดบทประพันธ์

หลักการพื้นฐานของการถอดบทประพันธ์คือการเปลี่ยนภาษาที่เป็นนามธรรมและศิลปะทางวรรณกรรมให้เป็นภาษาที่เข้าใจได้ง่าย โดยจะต้องคงไว้ซึ่งเนื้อหาและเจตนารมณ์เดิมของผู้ประพันธ์ ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. ประการแรก ต้องทำความเข้าใจฉันทลักษณ์ ของบทร้อยกรองที่กำลังศึกษา ซึ่งในกรณีของบทพากย์เอราวัณคือ กาพย์ฉก ๑๖ เพื่อให้สามารถแบ่งวรรคตอนของคำได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับความหมาย
๒. ประการที่สอง ต้องตีความคำศัพท์และสำนวนโวหาร เนื่องจากบทประพันธ์เก่ามักใช้ คำศัพท์โบราณหรือคำที่ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน (เช่น คำว่า ธรณี, ไพชยนต์, พลชั้น) และมีการใช้ ภาพพจน์ (เช่น อุปมา, อติพจน์) ในการสร้างความรู้สึกหรือภาพที่ชัดเจน ดังนั้นการสืบค้นความหมายที่ถูกต้องจึงเป็นเรื่องจำเป็น
๓. ประการที่สาม การเรียบเรียงประโยค โดยให้พิจารณาจากประธาน กริยา และกรรมของประโยคในแต่ละวรรคหรือแต่ละบท เพื่อนำมาเรียบเรียงใหม่เป็นประโยคร้อยแก้วที่สละสลวย ไม่กำกวม และรักษาความเป็นทางการของภาษาไว้